

g. Boštjan Koritnik
minister za javno upravo

Ljubljana, 20. november 2020

Spoštovani minister,

volilna zakonodaja je temelj demokratične državne ureditve in zagotavlja ljudem, da izvršujejo oblast, ki jim je dodeljena z ustavnim aktom. V poslanskih skupinah LMŠ, SD, Levica in SAB vztrajno opozarjamo na odgovornost, oziroma dolžnost, ki jo je Državnemu zboru z odločitvijo, da so posamezni deli volilne zakonodaje v neskladju z Ustavo, naložilo Ustavno sodišče. Ena izmed rešitev je ukinitve volilnih okrajev in sprememba volilnega zakona z uvedbo relativnega prednostnega glasu, kot močnega orodja v rokah volivcev za zagotavljanje njihovega odločilnega vpliva na izvolitev poslanca. Ministrstvo za javno upravo v vladi Marjana Šarca je kot skrbnik volilne zakonodaje že sredi leta 2019 pripravilo spremembe Zakona o volitvah v državni zbor na podlagi usklajenega mnenja večine poslancev Državnega zbora. Ta zakon je zdaj v zakonodajnem postopku.

Druga rešitev so spremembe meja volilnih okrajev na način, da so volilni okraji glede na število prebivalcev, ob upoštevanju geografske zaokroženosti in integritete občin, primerljivi med seboj. Na večkratnih srečanjih predstavnikov parlamentarnih strank pri predsedniku države je bilo sklenjeno, da Ministrstvo za javno upravo pripravi tudi predlog sprememb meja volilnih okrajev, kar je ministrstvo v prejšnji vladi tudi pripravilo. Državni zbor tega predloga ni vložil v parlamentarno proceduro, saj je dal prednost spremembam volilnega zakona. Vendar obveznost Ministrstva za javno upravo, da poslancem predloži predlog Zakona o spremembah zakona o določitvi volilnih enot za volitve poslancev v državni zbor, ostaja.

V poslanskih skupinah LMŠ, SD, Levica in SAB mesec dni pred iztekom roka, ki ga je postavilo Ustavno sodišče, od Ministrstva za javno upravo upravičeno pričakujemo, da nam bo predložilo predlog zakona s spremenjenimi mejami volilnih okrajev skladno z odločbo. Tega doslej nismo prejeli. Prejeli smo le skice spremenjenih meja zgolj nekaterih okrajev, kar nikakor ne more biti podlaga za odločanje o tako pomembni stvari, kot je način volitev poslancev v Državni zbor. Iz teh skic, ki so brez kakršnekoli strokovne obrazložitve in primerjalne analize, pa je vendarle mogoče razbrati, da morebitna uzakonitev teh minimalnih sprememb po našem trdnem prepričanju ne bi pomenila odprave sedanjega neustavnega stanja.

Strokovnjaki s področja ustavnega prava in volilne geografije opozarjajo, da je svetovna teorija volilnega prava enotna. Kršitev enakosti volilne pravice je, če je nek volilni okraj po številu volivcev neprimerno večji od drugega. V Sloveniji je razlika med najmanjšim in največjim okrajem kar 1:3,73. Na splošno velja, da je ta razlika navadno največ 10% (Nemčija, Italija, Češka), izjemoma tudi do 15%. Takšna so tudi priporočila beneške komisije. Spreminjanje meja volilnih okrajev z večjimi odstopanji od navedenih bi pomenilo preveliko tveganje, da rešitev ne sledi odločbi Ustavnega sodišča, v kateri je zelo poudarjeno spoštovanje načela enake velikosti volilnih okrajev. Pri tem odločba Ustavnega sodišča govori o volivcih, ne prebivalcih, saj natančnih podatkov o številu prebivalcev po volilnih okrajih za potrebe odločanja ni moglo pridobiti. Zato se je naslonilo na podatke o volilnih upravičencih, kar sicer slike o nesorazmernosti volilnih okrajev bistveno ne spreminja.

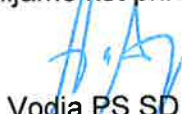
V zvezi z gradivom, ki ste nam ga posredovali, ugotavljamo, da predlagana rešitev ne prispeva k zmanjšanju enormnih razlik med številom prebivalcev v posameznih volilnih okrajih (v nadaljevanju: VO) in ne odpravlja ključnih očitkov, ki jih vsebuje odločba Ustavnega sodišča. Za podkrepitev naših navedb izpostavljamo zgolj nekaj ugotovitev:

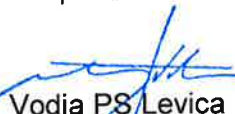
- Vaš predlog vsebuje kar 48 VO, ki po številu prebivalcev odstopajo od idealnega povprečja za več kot 15% (trenutno 51), kar predstavlja neznaten premik iz vidika zagotavljanja ustrezne primerljivosti med VO;
- Predlog sprememb nekatere VO, ki imajo danes popolnoma ustrezno število prebivalcev, odmika od idealnega povprečja tudi za več kot 20%;
- In ne nazadnje, še vedno ni odpravljen občutno nesorazmerje med številom prebivalcev v posameznih VO, saj razmerje med najmanjšim in največjim znaša celo 1:2,7.

Poskus spreminjanja meja VO, kakršnega predlagate v poslanem gradivu, po našem mnenju ne zadostuje zahtevam Ustavnega sodišča. Obstaja veliko tveganje, da tako uzakonjene meje VO ne bodo odpravile kršitve načel pravne države. Zato poslanke in poslanci spodaj podpisanih poslanskih skupin vztrajamo, da je veliko primernejša rešitev ukinitve VO in uvedba prednostnega glasu, saj v večji meri upošteva voljo volivca in odpravlja prevelike razlike v teži posameznih glasov. Takšne rešitve, ki bi hkrati pomenile dosledno uresničitev odločbe Ustavnega sodišča, vsebuje novela Zakona o volitvah v državni zbor (EPA 1470-VIII), ki smo jo 11.11.2020 ponovno vložili v zakonodajni postopek. Predlagamo, da si kot minister prizadevate za doseg največjega možnega konsenza, ki ga za spremembo volilne zakonodaje zagotovo potrebujemo.

Predlog zakona vam pošiljamo kot prilogo temu dopisu.

Vodja PS LMS
Brane Golubovič

Vodja PS SD
Matjaž Han

Vodja PS Levica
Matej T. Vatovec

Vodja PS SAB
Maša Kociper

V vednost:

- predsednik Državnega zbora Republike Slovenije,
- predsednik Republike Slovenije